

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن:۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: موسسه مطبوعاتی نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شترت روزنامه

سه‌شنبه ۱۶ دی ۱۴۰۴ • **۱۶ رجب ۱۴۴۷** • **۶ ژانویه ۲۰۲۶** • **سال بیست‌ودوم** • **شماره ۵۲۹۸** • **۱۲ صفحه**

اذان ظهر تهران ۱۲:۱۰ • **اذان مغرب** ۱۷:۲۶ • **اذان صبح فردا** ۵:۴۵ • **طلوع آفتاب** ۷:۱۵

www.sharghdaily.com

aparat:tasvirshargh

Telegram:SharghDaily

youtube:sharghdaily

twitter:sharghdaily

instagram:sharghdaily1

شبکه‌خوانی

آینده‌ای که خیلی دور به نظر می‌رسد

اعتراض‌ها در هفته گذشته برگزار شده واز منظرهای مختلف مورد تحلیل قرار گرفته است.
فرارو در گزارشی به نظرات جامعه‌شناسان اشاره کرده است.

جامعه‌شناسان بر این باورند که امید به آینده، موتور محرک و هدایت‌کننده انرژی جامعه است. این امید است که جامعه را به مشارکت در امور مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی ترغیب می‌کند. در یک فضای دارای ثبات نسبی است که افراد به عنوان کوچک‌ترین اجزای تشکیل‌دهنده جامعه، می‌توانند برای آینده و اهدافی که وجود دارد، دست به برنامه‌ریزی بزنند. اما امروز دغدغه اصلی، سقوط لحظه‌ای ارزش پولی است که در حساب افراد وجود دارد. گاهی یک واحد سیاسی درگیر مشکلات است اما راهی برای بیرون‌رفتن از این شرایط پیدا می‌کند. مثلاً در قالب انتخابات آزاد، جریان سوسیال‌دموکرات جای خود را به یک جریان راست می‌دهد یا وزن آنها در ائتلاف‌ها تغییر می‌کند. اما در صورتی‌که این نگاه‌ها را کارکرد بیفتند، وضعیت یک جامعه با بحران مواجه می‌شود؛ چون راهی پیش پای آن جامعه نمی‌گذارد. شاید بتوان در این زمینه از صحبت‌های اخیر عباس کاظمی، جامعه‌شناس، به برنامه اکنون استفاده کرد.

او در بخشی از صحبت‌هایش راجع به وضعیت زندگی اجتماعی در ایران گفت: «اکنون ما نه گذشته داریم و نه آینده. مردم ناچارند در لحظه اضطرابی زندگی کنند، نه در لحظه آگاهانه. این وضعیت، تجربه را فقیر و زندگی را تعلیقی می‌کند». کاظمی همچنین تأکید کرد جامعه در وضعیت «انتظار دائمی» قرار گرفته است: «ما دیگر قصه‌ای معتبر برای آینده نداریم. در گذشته، روایت‌هایی وجود داشت که جامعه را به حرکت وامی‌داشت، اما امروز این توان روایت‌سازی تضعیف شده است». نگاهی به اخبار رخداد‌های یک هفته گذشته نشان می‌دهد در الگوی مرکز و پیرامون، اعتراضات و درگیری‌ها بیشتر به شهرهای کوچک، پیرامونی و مناطق کم‌برخوردار مربوط می‌شود. گاهی حتی در اخبار نام شهرهایی شنیده می‌شود که تاکنون به گوش عموم جامعه ایران نرسیده بود. این وقایع اگرچه هنوز صورت مشخص اقتصادی، اجتماعی یا سیاسی مانند اعتراضات گذشته ندارد، اما پدیده‌ای واجد بررسی و مطالعه است. حسین راغفر، اقتصاددان و استاد دانشگاه الزهرا، ۱۷ تیر ۱۴۰۳ در یک سخنرانی با تأکید بر وجود نابرابری در کشور گفته بود: «این نابرابری‌ها فقط در دسترسی به فرصت‌ها و منابع نیست، بلکه شاهد نابرابری در توزیع امید هستیم. جوانان ما امید به آینده را از دست داده‌اند و فکر می‌کنند هیچ مرجع و ملجایی اصلاً به فکر آنها نیست. این موضوع، مهم‌ترین مسئله کانونی امروز جامعه ماست که اگر به آن توجه نشود، قطعاً وضعیت به‌مراتب بدتر خواهد شد. مسئله نابرابری از محوری‌ترین پدیده‌هایی است که به‌شدت ثبات سیاسی را تهدید می‌کند. متأسفانه ما هیچ نشانه‌ای را هم از سوی حاکمیت برای رفع این نابرابری‌ها نمی‌بینیم».

خبرخوانی

روباه‌ها در شهر

چند روز پیش فیلمی از یک روباه که در پله‌برقی میدان هفت تیر موشی را در دهان داشت، در شبکه‌های اجتماعی واکنش برانگیز شد. حسین صادقی، رئیس اداره کنترل حیوانات مضر شهری سازمان مدیریت پسماند شهرداری تهران در توضیح دلایل مشاهده روباه‌ها در سطح شهر تهران به ایسنا گفت: «حضور روباه‌ها در محدوده‌های شهری تهران نتیجه هم‌زمان عوامل محیطی و انسانی است. مهم‌ترین عامل، تغییرات اقلیمی، خشک‌سالی و کاهش منابع آب و غذا در زیستگاه‌های طبیعی اطراف تهران است. همان‌طور که انسان‌ها در شرایط سخت اقلیمی به دنبال مهاجرت به مناطق مناسب‌تر هستند، حیات وحش نیز برای بقا ناچار به جابه‌جایی می‌شود». او با اشاره به تخریب و کوچک‌شدن زیستگاه‌های طبیعی و با تأکید بر توان سازگاری این گونه جانوری ادامه داد: «روباه حیوانی باهوش و سازگار است و می‌تواند خود را با شرایط شهری تطبیق دهد. همچنین توسعه فضاهای سبز شهری مانند پارک‌ها، بوستان‌ها و جنگل‌های اطراف شهر محیط‌های نسبتاً امنی برای استراحت و زیست موقت این حیوانات فراهم کرده است». او به موضوع غذایی شهروندان به حیوانات شهری اشاره کرد و گفت: «این رفتار که متأسفانه در حال گسترش است، نیازمند فرهنگ‌سازی جدی است، چراکه باعث تغییر رفتار حیوانات می‌شود. فاصله طبیعی میان انسان و حیات وحش را از بین می‌برد و در بلندمدت تعارضات بیشتری ایجاد می‌کند؛ تعارضاتی که در نهایت خود حیوانات بیشترین آسیب را از آن می‌بینند».

در عصر دیجیتال، اینترنت دیگر یک رسانه ساده نیست. بلکه به زیرساختی حیاتی برای اقتصاد، جامعه و محیط زیست بهتر تبدیل شده است. کیفیت دسترسی به اینترنت مستقیم بر مصرف انرژی شبکه، تردد شهری، انتشار کربن و حجم پسماند دیجیتال اثر می‌گذارد، اما فیلترینگ گسترده در ایران، برخلاف تجربه جهانی که بر تنظیم‌گری هدفمند و حذف محتوای مجرمانه تمرکز دارد، به مسدودسازی سراسری پلتفرم‌ها و محدودکردن دسترسی کاربران منجر شده است. بیش از ۴.۲ میلیارد نفر در کشورهایی مانند روسیه، هند، ترکیه، پاکستان، چین و بخش‌هایی از آفریقا تحت محدودیت‌های شدید اینترنتی زندگی می‌کنند. تجربه این کشورها نشان می‌دهد انسداده سراسری و غیرهوشمند، نه تقاضا را حذف می‌کند و نه فعالیت را متوقف. بلکه آن را به مسیرهای غیررسمی، پرمصرف و کم‌بازده منتقل می‌کند. چین با جمعیتی حدود ۱.۵ میلیارد نفر، نمونه‌ای متفاوت است. محدودیت‌ها هدفمند و دقیق هستند و کاربران با خدمات داخلی قدرتمند که مورد اعتماد مردم هستند تمام نیازهای روزمره خود را پوشش می‌دهند، در نتیجه فشار اقتصادی و اجتماعی محدودیت‌ها برای مردم کمتر است، اما به نظر کارشناسان و حتی مدیران دولتی فیلترینگ سراسری ایران نه‌تنها اثربخشی قابل توجهی در کاهش جرایم اینترنتی نداشته، بلکه با ایجاد اختلال در کسب وکارهای اینترنتی، رشد بازار VPN و تشدید هزینه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، به یک سیاست مبهم تبدیل شده است.

طبق برخی آمار منتشرشده ایران حدود ۴۷۰ هزار کسب‌وکار آنلاین دارد که نزدیک به ۴۰ درصد آنها برای فروش به شبکه‌های اجتماعی وابسته‌اند و ۶۴ درصد کسب‌وکارهای فعال در اینستاگرام توسط زنان اداره می‌شوند. پس از فیلترینگ، حدود سه چهارم کسب‌وکارهای

این روزها در فروشگاه‌های خیابان‌های مرکزی تهران روغن پیدا نمی‌شود؛ انواع روغن مایع که پیش‌تر فراوان بود و در انواع مختلف و برندهای گوناگون در قفسه‌ها خوندنمایی می‌کرد. ایسنا گزارشی میدانی تهیه و روایت کرده برخی از فروشگاه‌ها و سوپرمارکت‌ها، جای روغن خوراکی خالی است و مصرف‌کنندگان با کمبودهای محسوس مواجه‌اند. بازدید از فروشگاه‌های زنجیره‌ای و خرده‌فروشی‌های سطح شهر نشان می‌دهد قفسه‌های اختصاص‌یافته به روغن خوراکی یا کاملاً خالی است یا فقط با تعداد محدودی از برندهایی پر شده که چندان برای مصرف‌کننده شناخته‌شده نیستند. این برندها نیز در حجم اندک و به صورت پراکنده در قفسه‌ها دیده می‌شوند؛ وضعیتی که عملاً دست مصرف‌کننده را برای انتخاب بسته و به ناچار او را به خرید اجباری یا صرف‌نظر از خرید سوق داده است. در این سوپرمارکت‌ها، پاسخ فروشندگان مشابه است: «روغن نداریم». فروشگاه‌داران می‌گویند طی هفته‌های اخیر سهمیه‌ای به آنها اختصاص نیافته و شرکت‌های پخش، عرضه را متوقف یا به حداقل رسانده‌اند؛ موضوعی که کمبود را از سطح تولید به ویتترین فروشگاه‌ها منتقل کرده است.

اما چرا روغن نرسد؟ ویزیتورها دو روایت متفاوت دارند. یکی از ویزیتورها می‌گوید به آنها اعلام شده فعلاً منتظر تأمین مواد اولیه برای ادامه تولید باشند و با قیمت قدیم محاسبه می‌شود.

ایرنا: سرهنگ کشیر، معاون اجتماعی و فرهنگی پلیس راهور تهران بزرگ، از یک میلیون و ۶۰۰ هزار مورد اعمال قانون ناشی از تخلف شبانه رانندگی در سال جاری خبر داد. طی گفته این مسئول، تعداد ۲۸ هزار تخلف سرعت غیرمجاز، ۸۱ هزار تخلف نقص فنی مؤثر مثل چراغ روشنایی، ۱۳ هزار تخلف دوزدن در محل ممنوع و ۱۲ هزار تخلف چراغ زنون به ثبت رسیده است. مهم‌ترین عوامل تصادفات شبانه، خستگی و خواب‌آلودگی راننده، مصرف نوشیدنی‌های غیرمجاز، سرعت و سبقت غیرمجاز است.

اینترنتی کاهش فروش شدید را تجربه کردند. بیش از ۴۰۰ هزار کسب‌وکار تعطیل یا به‌شدت تضعیف شده‌اند. این معادل تهدید بخشی از بازار کار کشور است و باعث بازگشت اجباری به اشتغال سنتی، افزایش تردد شهری و مصرف سوخت شده است. برآوردها نشان می‌دهد خسارت اقتصادی فیلترینگ به اقتصاد دیجیتال ایران حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان بوده است. این اعداد صرفاً زیان مالی نیستند، بلکه نشان‌دهنده کاهش بهره‌وری بخش کم‌کربن اقتصاد و جایگزینی آن با فعالیت‌های پرمصرف‌تر و آلاینده‌تر است.

مطالعات تطبیقی در کشورهای مشابه ایران، نشان می‌دهد که فیلترینگ اینترنت می‌تواند پنج تا ۱۵ درصد مصرف انرژی شبکه، هشت تا ۲۰ درصد مصرف برق دیتاسنترها و ۲۵ تا ۴۰ درصد ترافیک زائد دیجیتال را افزایش دهد. این افزایش ترافیک عمدتاً ناشی از استفاده گسترده از VPN، رمزگذاری چندلایه و انحراف مسیر داده‌هاست و به رشد تا ۱۰ درصدی ردپای کربن زیرساخت دیجیتال منجر می‌شود. در ایران، به‌دلیل راندمان پایین دیتاسنترها و ضعف بهینه‌سازی انرژی، این اثرات حتی شدیدتر هستند. پیامدها به فضای دیجیتال محدود نمی‌شود. منطبق با برخی آمارها در دوره‌های اختلال اینترنت، تردد شهری پنج تا ۹ درصد و مصرف سوخت سه



بخش اعظم دریاچه ارومیه به بستر گسترده‌ای از نمک تبدیل شده و فقط لکه‌هایی محدود از آب در آن باقی مانده است؛ خشک‌شدن دریاچه، افزون بر پیامدهای گسترده زیست‌محیطی از جمله افزایش توفان‌های نمکی و ریزگردها، تغییر اقلیم محلی و کاهش تنوع گونه‌های گیاهی و جانوری، به افول صنعت گردشگری منطقه و نابودی بخشی از کسب‌وکارهای وابسته انجامیده و معیشت جوامع محلی اطراف دریاچه را با تهدیدی جدی مواجه کرده است. عکس: مریتضی امین‌الرغایانی، ایسنا

پیام‌هایی که به مقصد نمی‌رسند



سعید نوری

مستندساز

تا ششش درصد افزایش یافته است و این روند به رشد تا سه درصدی انتشار دی‌اکسیدکربن در مناطق شهری انجامیده است. به بیان ساده، تضعیف اقتصاد دیجیتال کم‌کربن، شهر را دوباره به سمت فعالیت‌های حضوری پرمصرف سوق داده و بحران آلودگی هوا و انرژی را تشدید می‌کند.

بازار فیلترشکن‌ها حلقه تکمیلی این چرخه است. استفاده از VPN در ایران نه‌تنها مصرف انرژی مسیرهای داده را افزایش داده، بلکه به شکل‌گیری بازاری غیررسمی، مبهم در منافع و درآمدزایی، بدون نظارت و استانداردهای محیط زیستی منجر شده است. پیامد آن، افزایش هفت تا ۱۰ درصدی پسماند دیجیتال است. تجهیزاتی کم‌عمر و غیربهینه که به زباله الکترونیکی تبدیل شده و مدیریت آن خود یک بحران محیط زیستی مستقل است. فشار اقتصادی و ناامنی شغلی، خانواده‌ها را به سمت خرید تجهیزات ارزان و کم‌کیفیت سوق داده و حجم زباله‌های الکترونیکی را افزایش داده است.

اقتصاد دیجیتال در کشورهایی مانند چین با سهم حدود ۳۸ درصد از GDP به یکی از پایه‌های اصلی رشد اقتصادی و اشتغال تبدیل شده است. طبق برخی از آمارها سهم اقتصاد دیجیتال ایران از GDP بسیر پایین بوده و ارزشی معادل ۲۰ تا ۲۸ میلیارد دلار دارد.

تحلیل اقتصاد سیاسی برخی متخصصان نشان می‌دهد اینترنت در ایران نه‌تنها کارکرد محیط زیستی خود را نداشته بلکه با فیلترینگ بیش از هر چیز پشتیبان نهادی و سیاسی برای عده‌ای از مدیران اجرایی ایجاد کرده که با اعمال محدودیت، سعی در کنترل جریان اطلاعات داشته‌اند و قدرت نهادی بخشی خود را تثبیت می‌کنند، درحالی‌که هزینه‌های زیست‌محیطی این تصمیم به جامعه و طبیعت تحمیل می‌شود.

هنرخوانی

آخرین وضعیت خانه فروغ فرخزاد



ایسنا: دست‌کم از سال ۱۳۹۱ زمزمه‌های تخریب خانه پدری فروغ فرخزاد واقع در انتهای کوچه خادم‌آزاد در محله امیریه تهران توسط مالکان این خانه شنیده می‌شد که در سال ۱۳۹۷ بار دیگر قوت گرفت. در پی این موضوع، شهرداری وقت تهران قول‌هایی برای حفظ این خانه داد و سازمان وقت میراث فرهنگی هم همراه همان سال خبر داد خانه به ثبت ملی رسیده است. در نهایت با پیگیری‌های بسیار، سرانجام مهر ۱۴۰۰ خانه به تملک شهرداری درآمد و اعلام شد کارهای مرمت آن آغاز و به‌زودی به روی علاقه‌مندان باز می‌شود که این اتفاق تاکنون (دی ۱۴۰۴) نیفتاده است. به‌تازگی خبرهایی منتشر شد مبنی بر اینکه شهرداری از تخصیص بودجه برای بازسازی خانه امتناع کرده و خانه پارتوقی برای معتنادان شده است. حالا در پیگیری ایسنا از این موضوع، دیانا قوقاسیان، همسر مهرداد فرخزاد (برادر فروغ فرخزاد) که پیگیر کارهای خانه پدری فرخزادهاست، با بیان اینکه فروغ فرخزاد در این خانه به دنیا نیامده بلکه در آن بزرگ شده است، درباره وضعیت فعلی این خانه و سرانشش در این چند سال و از خانه رفتن و دارند کارهای بازسازی را انجام می‌دهند».

۸۰ میلیون تومان

دیپجارتو: بررسی‌ها نشان می‌دهد هزینه رجیستری آیفون ۱۷ پرومکس در مدت کوتاهی تقریباً دو برابر شده است. در حال حاضر، رجیستری نسخه ۲۵۶گیگابایتی این گوشی رقمی نزدیک به ۸۰ میلیون تومان هزینه دارد. عامل اصلی این جهش، افزایش نرخ ارز تالار دوم عنوان می‌شود. نرخ ارز در این تالار که مبنای محاسبه حقوق و عوارض رجیستری است، از حدود ۷۰ هزار تومان در ماه گذشته به حوالی ۱۳۰ هزار تومان رسیده است. این تغییر، هزینه تمام‌شده واردات رسمی و رجیستری را به‌طور مستقیم بالا برده و به مصرف‌کننده نهایی منتقل شده است.

طنزخوانی

غول هم

غول‌های قدیم



آرדיن ساراسریع

در فقیرترشدن مردم طی سال‌های اخیر همین بس که آن موقع که یارانه ۴۵ هزار تومانی داده می‌شد، ما عین خیالمان نبود که به ما تعلق می‌گیرد یا نمی‌گیرد اما از پریوز که اعلام شده دولت نفری یک میلیون کالابرگ می‌دهد، آن‌قدر این کدهای دستوری استعلام کالابرگ را توی گوشی‌مان زده‌ایم که دیگر آن بخش ستاره مربع گوشی‌مان کار نمی‌کند. در سطح کلان که به قضیه نگاه می‌کنیم، می‌بینیم دولت از نظر خودش کاری منطقی انجام داده. از آنجایی که یک‌سری واردکننده ارز دولتی می‌گرفتند و آزاد می‌خوردند، دولت رابین هودوار آمده ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی را حذف کرده و به واردکننده گفته به‌جای اینکه مابه‌التفاوتش را بدهم تو بخوری، مستقیم می‌دهم مردم بخورند. البته این اقدام هم ریسک‌های خودش را دارد.

بعضی کارشناسان می‌گویند ممکن است با هجوم افزایش قیمت در کالاهای اساسی در ماه‌های آینده مواجه بشویم. مثلاً آقای صمصامی، نماینده مجلس، به طور مثال فرموده‌اند که به این روش بقی می‌شود یک میلیون تومان. البته ما به عنوان انتهای زنجیره زیاد سر در نمی‌آوریم از این چیزها. تنها سؤالی که برای من انتهای زنجیره‌ای مطرح است این است که واردکننده‌هایی که به قول مسئولان در تمام این سال‌ها ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی گرفته‌اند و نوش جان کرده‌اند، آیا برنامه‌ای وجود دارد که این دلارهایی را که خورده‌اند، تیغ کنند یا نه؟ آیا هنوز این پول‌های نوش جان شده وجود دارد یا وارد سیستم حاضمه عزیزان شده و به فاضلابان تاریخ پیوسته است؟ البته به ما که ربطی ندارد ولی در کل جالب است که طبق گفته خبرگزاری تسنیم، ۶۰ درصد ارز دولتی در جیب ۱۵ شرکت می‌رفته که چون اسمش ارز ترجیحی بوده، عزیزان هر جور ترجیح می‌دادند استفاده می‌کردند. حالا من نمی‌دانم غول‌های واردات بعد از این ترجیح می‌دهند چه واکنشی نشان دهند؛ به‌هرحال آدم از غول انتظار خاصی ندارد. البته در گذشته بودند غول‌هایی که از چراغ بیرون می‌آمدند و آرزوهای آن‌کسی که چراغ را مالیده برآورده می‌کردند اما این غول‌های جدید ظاهراً تنظیماتشان جوری است که ما

دو شیفت باید بایستیم هم چراغ را بمالیم هم آرزوهای این غول‌ها را برآورده کنیم. یکی، دو تا هم نیست آرزوهایشان، لامصب تمام نمی‌شود. دولت هم گیر کرده این وسط. اول با این تصور آمده بود که اینها آرزوهای من را برآورده می‌کنند ولی بعداً دید خودشان دارد بیا دلار ۲۸ هزار و پانصدی، رویاهای اینها را محقق می‌کند. به‌هرحال آن چیزی که مشخص است، این است که مردم دیگر حوصله این غول‌غولک‌بازی‌ها را ندارند و صراحتاً هم این را بیان کرده‌اند. امیدواریم در این جراحی جدید اقتصادی، دکتر از اتاق عمل نباید بیرون و بگوید متأسفم و این جراحی جدید اقتصاد را زنده نگه دارد.

اتفاق‌خوانی

کلاس جاسوسان

لوموند: در یکی از دانشگاه‌های معتبر فرانسه، کلاسی برگزار می‌شود که استادش نام واقعی بسیاری از دانشجویانش را نمی‌داند. نه به‌خاطر بی‌نظمی دانشگاهی، بلکه به این دلیل که برخی از دانشجویانش جاسوس‌اند. زاویه کُرتریه، استاد علوم سیاسی، بدون تعارف می‌گوید: «معمولاً از پیشینه مأموران اطلاعاتی‌ای که به این دوره فرستاده می‌شوند چیزی نمی‌دانم و حتی مطمئن نیستم نام‌هایی که معرفی می‌کنند واقعی باشد».

انا لله و انا الیه راجعون

خانواده محترم اولیاء

فقدان بزرگ درگذشت پدر گرامی‌تان را تسلیت

عرض می‌کنم.از خداوند سبحان برای آن مرحوم

غفران ورحمت الهی و برای بازماندگان محترم

سلامتی و طول عمر با عزت از پروردگار متعال

خواستارم.

از طرف علی اصغر دراکار، خادم ایتام